

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

Лілія Якимишин

**ЛОГІСТИКА ЛАНЦЮГІВ ПОСТАВОК ТОВАРІВ
ПОВСЯКДЕННОГО ПОПИТУ**

Монографія

Тернопіль
ФОП Паляниця В. А.
2017

УДК 336.764(075.8)

ББК 65.9(4Укр)26

Рецензенти:

Б. М. Андрушків, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Л. Л. Ковальська, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та підприємництва Луцького національного технічного університету.

Н. І. Чухрай, доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Науковий редактор:

Є. В. Крикавський, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу і логістики Національного університету «Львівська політехніка»

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського університету бізнесу та права
(Протокол №10 від 24.05.2017 р.)*

Якимишин Л. Я.

Логістика ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту: Монографія / Л. Я. Якимишин. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2017. – 220 с.

ISBN 978-617-7331-39-0

Викладено концептуальні детермінанти ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту, ідентифіковано взаємодію учасників у реалізації процесів у ланцюгах поставок товарів швидкої ротації, обґрунтовано використання аутсорсингу у реконструкції бізнес-процесів та обґрунтовано ключову компетенцію ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту, сформовано засади еластичності логістики ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, магістрів вищих навчальних закладів, менеджерів установ та організацій

ISBN 978-617-7331-39-0

УДК 336.764(075.8)

ББК 65.9(4Укр)26

© Якимишин Л.Я., 2017

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАВОК ТОВАРІВ ПОВСЯКДЕННОГО ПОПИТУ	9
1.1. Ідентифікація споживчих потреб та особливостей ринку, який обслуговує ланцюг поставок товарів повсякденного попиту (ТПП).....	9
1.2. Структуризація характерних ознак ланцюгів поставок ТПП	22
1.3. Ключові фактори успіху ланцюгів поставок ТПП	43
Висновки	58
РОЗДІЛ 2. ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ У ЛАНЦЮГАХ ПОСТАВОК ТОВАРІВ ПОВСЯКДЕННОГО ПОПИТУ	60
2.1. Обслуговування клієнтів у ланцюгах поставок харчової промисловості .	60
2.2. Маркетинговий підхід до стратегічного управління діяльністю	65
2.3. Відносини в ланцюгах поставок на засадах Vested	79
Висновки	84
РОЗДІЛ 3. АУТСОРСИНГ У РЕКОНСТРУКЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ЛАНЦЮГАХ ПОСТАВОК ТОВАРІВ ПОВСЯКДЕННОГО ПОПИТУ	86
3.1. Аутсорсинг ключових компетенцій у реконструкції бізнес-процесів ланцюга поставок ТПП	86
3.2. Метод ієрархії в рішеннях щодо логістичного аутсорсингу в ланцюгах поставок товарів повсякденного попиту	99
3.3. Трансформаційний аутсорсинг у ланцюгах поставок товарів повсякденного попиту	106
Висновки	111
РОЗДІЛ 4. ЛОГІСТИКА – КЛЮЧОВА КОМПЕТЕНЦІЯ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАВОК ТОВАРІВ ПОВСЯКДЕННОГО ПОПИТУ	113
4.1. Логістика та ефект масштабу в хлібопекарській промисловості	113
4.2. Умови здійснення логістичної оптимізації виробничої програми	120
4.3. Логістика дистрибуції на міжнародних ринках	126
4.4. Стратегічний вимір логістичних операторів у ланцюгах поставок товарів повсякденного попиту	138
Висновки	148
РОЗДІЛ 5. ФОРМУВАННЯ ЗАСАД ЕЛАСТИЧНОСТІ ЛОГІСТИКИ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАВОК ТОВАРІВ ПОВСЯКДЕННОГО ПОПИТУ	151
5.1. Електронні ланцюги поставок товарів повсякденного попиту	151

5.2. Логістичне обслуговування в разі повернення товарів	156
5.3. «Короткі ланцюги поставок» на ринку органічних продуктів	162
5.4. Інфраструктура дистрибуційної логістики термолабільної продукції	171
Висновки	177
Список використаних літературних джерел	180
Додаток А.....	195
Додаток Б	198
Додаток В	207
Додаток Д.....	210
Додаток Е	211
Додаток І	212
Додаток К	213
Додаток Л	215
Додаток М	216
Додаток Н.....	217

ВСТУП

Неминучість становлення клієнто-орієнтованої економічної парадигми в середовищі українського бізнесу на фоні кризових економічних явищ **актуалізує** потребу в комплексному теоретичному аналізі концептуальних основ, принципів та засад функціонування ланцюгів поставок, ідентифікації ролі логістики в процесах здобуття ними довготермінових конкурентних переваг та зумовлює необхідність адаптації зарубіжного досвіду використання сучасних методів та алгоритмів прийняття рішень у їхній практичній діяльності.

Одним із найперспективніших видів бізнесу з погляду імплементації концепції управління ланцюгами поставок в Україні є продаж товарів повсякденного попиту. Характерною особливістю ринку таких товарів є відносна незалежність їхнього розвитку від економічних умов, що зумовлює їхню значну роль у системі відтворення і забезпечення зв'язку виробництва і споживання, збалансованості національного попиту та пропозиції, а також безпосередня наближеність до кінцевого споживача. Збереження конкурентоздатності і підсилення переваг підприємств цієї галузі великою мірою зумовлюється здатністю оптимізувати всі процеси створення вартості, які безперервно циркулюють у їхніх ланцюгах поставок – від постачання сировини, виробництва до сервісного обслуговування кінцевого споживача. Успішність виконання цих завдань, своєю чергою, залежить як від правильного налаштування логістичної системи ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту, так і від синхронізації її роботи із іншими, не менш важливими сферами – маркетингом, обслуговуванням споживача та виробництвом. Тому, саме стан теоретико-методологічних аспектів дослідження логістики ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту зумовив спрямованість цього дослідження.

Проблеми визначення, формування та ефективності управління ланцюгами поставок вже тривалий час є предметом наукових пошуків широкого кола науковців. Зокрема, значний внесок у розвиток теоретичних аспектів управління ланцюгами поставок здійснили такі закордонні вчені, як Дж. Сток, Д. Ламберт, Д. Уотерс, С. Бозарт, Р. Хендфілд, М. Крістофер, П. Блейк, Дж. Ментцер, І. Фехнер, М. Хьюгос, А. Шимонік та інші, які розробили концептуальну платформу управління ланцюгами поставок, ідентифікували характерні ознаки цих структур, сформулювали інструментарій для стратегічного та оперативного планування їхнього розвитку, а також довели ключову роль

логістики в досягненні успіху ланцюгами поставок на ринку. Ґрунтовні дослідження концептуальних та методологічних аспектів управління ланцюгами поставок з позицій логістики з урахуванням особливостей умов їхнього функціонування в середовищі вітчизняної економіки, відображено в працях провідних у цій галузі вітчизняних вчених – Є. В. Крикавського, Н. І. Чухрай, В. А. Фаловича, О. М. Сумця, А. М. Окландера та ін. Водночас все ще залишаються недостатньо дослідженими питання вибору стратегічної зорієнтованості ланцюга поставок з погляду вирішення класичної дилеми в теорії організацій – «еластичність contra ефективність» у площині реалізації логістичної концепції і, зокрема, щодо ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту, технологія структуризації характерних ознак ланцюгів поставок та базових компонентів управління ними залежно від типу товару, покладеного в його основу, а також актуальний для вітчизняних ланцюгів поставок інструментарій прийняття якісних оперативних та стратегічних рішень з метою отримання довготермінових конкурентних переваг у нестабільних економічних умовах. Вказане зумовило актуальність теми, мети і завдань монографічного дослідження.

Метою роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад управління ланцюгами поставок товарів повсякденного попиту на основі логістичної концепції та розроблення практичних рекомендацій щодо їхньої практичної реалізації. Досягнення поставленої мети зумовило виконання таких завдань:

- узагальнити змістові характеристики категорійного апарату управління ланцюгами поставок з урахуванням продуктового аспекту;
- обґрунтувати ключові фактори отримання довготермінових конкурентних переваг ланцюгами поставок товарів повсякденного попиту за сучасних економічних умов;
- обґрунтувати механізм управління обслуговування клієнтів у ланцюгах поставок товарів повсякденного попиту;
- обґрунтувати потенціал реконструкції бізнес-процесів у ланцюгах поставок товарів повсякденного попиту з погляду забезпечення одночасної ефективності та еластичності;
- сформулювати комплекс актуальних рішень традиційної логістики для вітчизняних ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту;
- розробити положення щодо компромісного вирішення проблеми поєднання еластичності та ефективності в ланцюгах поставок товарів повсякденного попиту.

Об'єктом дослідження є розвиток підприємств у ланцюгу поставок товарів повсякденного попиту західного регіону України на основі логістичної концепції. **Предметом дослідження** є теоретико-методичні та прикладні засади формування конкурентних переваг ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту. **Інформаційними джерелами**, які стали основою дослідження, є наукові праці провідних українських та зарубіжних вчених з питань формування та функціонування ланцюгів поставок, закони, нормативно-правові акти, статистичні та методичні матеріали державних органів статистики, а також результати власних спостережень та опитування.

Монографія містить п'ять розділів. У першому розділі «Концептуальні детермінанти ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту» узагальнено вітчизняний та світовий досвід інших науковців стосовно ідентифікації характерних ознак ланцюгів поставок залежно від типу товару, що покладено в його основу, проведено всебічний аналіз особливостей товарів повсякденного попиту (ТПП), ідентифіковано їхні найсуттєвіші характеристики як з позиції виробника, так і самого ринку та інших його учасників, обґрунтовано методику структуризації характерних ознак ланцюгів поставок ТПП та встановлено критичні фактори успіху цих структур з окресленням відповідних їм фундаментальних інструментів. У другому розділі «Взаємодія учасників у реалізації процесів у ланцюгах поставок товарів повсякденного попиту» сформовано низку практичних рекомендацій щодо управління процесом обслуговування клієнтів у ланцюгах поставок ТПП, зокрема, наведено методику вимірювання рівня задоволення клієнтів на прикладі ланцюга поставок макаронних виробів, розроблено комплексну систему стратегічного маркетингового управління підприємством та актуалізовано порівняно новий в українському середовищі підхід до побудови відносин між учасниками всередині ланцюгів поставок ТПП, відомий під назвою «vested», на прикладі аутсорсингу в сфері транспортних послуг, які мають важливе значення для поставок ТПП. У третьому розділі «Аутсорсинг у реконструкції бізнес-процесів у ланцюгах поставок товарів повсякденного попиту» досліджено процеси реконструкції бізнес-процесів у ланцюгах поставок товарів повсякденного попиту на основі «квазісорсингу» як інструменту досягнення ланцюгами поставок одночасної ефективності та еластичності, наведено актуальні для таких структур рішення аутсорсингу в традиційному його трактуванні на основі дослідження методології методу АНР у прийнятті рішення щодо доцільності використання логістичного аутсорсингу у діяльності підприємства, що займається виробництвом ТПП, проаналізовано потенціал впровадження

трансформаційного аутсорсингу в ланцюгах поставок ТПП на основі узагальнення зарубіжного досвіду. В четвертому розділі «Логістика – ключова компетенція ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту» розглянуто актуальні рішення традиційної логістики, зокрема, розроблено концептуальну платформу структурної побудови системи дистрибуції, транспортного та логістичного обслуговування, запропоновано вирішення логістичної проблеми усунення дефекту простору в ланцюгах поставок ТПП, окреслено умови логістичної оптимізації виробничої програми та проаналізовано можливості адаптації зарубіжного досвіду у сфері прийняття проєкологічних рішень та аутсорсингу палет у середовищі вітчизняних підприємств – учасників ланцюгів поставок ТПП. У п'ятому розділі «Формування засад еластичності логістики ланцюгів поставок товарів повсякденного попиту» наведено найактуальніші еластичні логістичні рішення для вітчизняних ланцюгів поставок ТПП, що спрямовані на компромісне вирішення проблеми поєднання еластичності та ефективності. У кінці монографії подано висновки, список використаних літературних джерел та додатки.

Автор висловлює щире подяку рецензентам: доктору економічних наук, професору, завідувачу кафедри економіки та підприємництва Луцького національного технічного університету Л. Л. Ковальській; доктору економічних наук, професору, проректору з наукової роботи Національного університету «Львівська політехніка» Н. І. Чухрай, доктору економічних наук, професору, завідувачу кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Б. М. Андрушківу за ґрунтовні рецензії монографічного дослідження, а також науковому редактору доктору економічних наук, професору, завідувачу кафедри маркетингу і логістики Національного університету «Львівська політехніка» Є. В. Крикавському за висловлені зауваження, наукові рекомендації та конструктивні пропозиції щодо викладення матеріалу.

Лілія Якимішин

**ЛОГІСТИКА ЛАНЦЮГІВ ПОСТАВОК ТОВАРІВ
ПОВСЯКДЕННОГО ПОПИТУ**

Монографія

ISBN ISBN 978-617-7331-39-0

Підписано до друку 31.05.2017. Формат 60×90, 1/16.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура TimesNewRoman.
Умовно–друк. арк. 12,1. Наклад – 300 прим.
Замовлення № 31052017

*****

Друк ФОП Паляниця В. А.
Свідоцтво ДК №4870 від 20.03.2015 р.
м. Тернопіль, вул. Б. Хмельницького, 9а, оф.38.
тел. (0352) 528–777.